

УДК 342.9(075.8)

АНТОНЕНКО С.А., заступник директора – завідувач науковим відділом системної інформатизації законотворчої діяльності НДПП НАПрНУ

ЕЛЕКТРОННІ ФОНДИ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ УКРАЇНИ В ІНТЕРНЕТ (ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ)

***Анотація.** Щодо організаційно-правових засад функціонування електронних фондів нормативно-правової інформації Парламенту України в Інтернет.*

***Ключові слова:** веб-сайт, бази даних, нормативно-правова інформація, концепція правової інформатизації, єдина державна система правової інформації, електронний парламент.*

***Аннотация.** Относительно организационно-правовых основ функционирования электронных фондов нормативно-правовой информации Парламента Украины в Интернет*

***Ключевые слова:** веб-сайт, базы данных, нормативно-правовая информация, концепция правовой информатизации, единая государственная система правовой информации, электронный парламент.*

***Summary.** To the question of organizational and legal principles of functioning of electronic funds of legal and regulatory information of the Parliament of Ukraine on the Internet.*

***Keywords:** website, data base, legal and regulatory information, conception of legal informatization, unified state system of the legal information, electronic parliament.*

Постановка проблеми. Розвиток інформаційного суспільства, орієнтованого на інтереси людей, відкритого для всіх, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя є одним з головних пріоритетів України, закріпленим у рішеннях Окінавської хартії глобального інформаційного суспільства (2000 року), Женевського (2003 рік) та Туніського (2005 рік) всесвітніх самітів з питань інформаційного суспільства [1], до яких вона приєдналася, “Рекомендаціях парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні” [2], Законі Верховної Ради України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” № 537-V від 09.01.2007 року [3], Розпорядженні Кабінету Міністрів України “Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки” № 653-р від 15.08.2007 року [4], “Концепції розвитку електронного урядування в Україні” [5], проекті “Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні” [6], Постанові Верховної Ради України “Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки” № 5096-VI від 05.07.2012 року [7].

У 2008 році ООН та Міжпарламентський союз у співпраці із Глобальним центром парламентських інформаційно-комунікаційних технологій вперше на основі інформації, яку надали понад сто асамблей з усього світу, підготували Звіт про світові електронні парламенти [8]. Представлена у Звіті авторитетна інформація надала можливість кожному з парламентів провести своє власне дослідження стосовно використання ІКТ у щоденній роботі, почерпнути досвід із різноманітних способів їх використання, і проаналізувати, як ці технології зможуть поліпшити їхню діяльність.

Україна теж приєдналася до цього процесу, і як зазначалося у “Завданнях зі створення електронного парламенту в Україні” [9], проголошених Керівником апарату Верховної Ради України Зайчуком В.О. на “Міжнародній конференції електронних парламентів 2007 “Виклики і переваги інформаційних і комунікаційних технологій у парламентському процесі” - використання інформаційно-комунікаційних технологій є пріоритетом у діяльності найвищого органу законодавчої влади України і розглядається нами як невід’ємна складова електронного управління державою (e-government) в цілому, що забезпечує сучасну автоматизацію всіх ланок і етапів законотворчого процесу в парламенті, його взаємодію з населенням, громадськими організаціями, органами державної влади, а також парламентами інших країн.

Метою статті є дослідження питань організаційно-правових засад функціонування електронних фондів нормативно-правової інформації Парламенту України в Інтернет для подальшого удосконалення інформаційних відносин в суспільстві, зокрема побудови єдиної державної системи правової інформації, у якій електронні фонди нормативно-правової інформації Парламенту, Президента, Уряду, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади поєднані між собою єдиними технологіями ведення, представлення, опрацювання, зберігання, актуалізації та оприлюднення нормативно-правової інформації на офіційних веб-сайтах цих органів влади.

Виклад основних положень. Одним із пріоритетних напрямів державної політики в сфері інформатизації, задоволення конституційних прав громадян на інформацію, побудови відкритого демократичного суспільства, розвитку підприємництва є розвиток національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет, забезпечення широкого доступу до цієї мережі громадян та юридичних осіб усіх форм власності в Україні, належне представлення в ній національних інформаційних ресурсів [10].

Перші кроки на шляху до створення веб-сайту Парламенту України були зроблені 11 лютого 1993 року у м. Вашингтоні, коли між Президією Верховної Ради України та Дослідницькою Службою Конгресу Сполучених Штатів Америки був підписаний Договір “Про співробітництво Президії Верховної Ради України і Дослідницької Служби Конгресу Сполучених Штатів Америки” [11], в якому були викладені принципи та програма співпраці. Договір затверджувався Постановами Президії Верховної Ради України (№ 3054-ХІІ від 15.03.1993 р. [12] та № 22/95-ПВ від 16.01.1995 р. [13]) та схвалювався Бібліотечною Комісією Конгресу Сполучених Штатів Америки.

Підписання Договору було направлено на забезпечення та підтримку систематичного обміну офіційними законодавчими документами і публікаціями; електронний зв’язок між Президією Верховної Ради і Дослідницькою Службою Конгресу США з використанням найбільш ефективних телекомунікаційних систем, що є в їх розпорядженні для обміну інформацією; можливість спільного створення комп’ютеризованих інформаційних систем.

В рамках співробітництва, під час організаційної зустрічі, що проходила у Правовій Бібліотеці Конгресу США 28-30 листопада 1994 року за участю США, України, Аргентини, Бразилії, Кувейту, Мексики, Парагваю та Польщі була також створена Глобальна Мережа Правової Інформації (GLIN) - некомерційний проект для обміну основними повнотекстовими правовими матеріалами за допомогою мережі Інтернет. Основоположні принципи GLIN були затверджені сторонами 27 вересня 1995 року.

На основі отриманої Верховною Радою України на протязі 1994 - 1995 років за Договором [11] технічної допомоги від Конгресу США був створений і почав функціонувати з червня 1996 року офіційний веб-сайт Парламенту України (перший

офіційний сайт органів влади) за адресою www.rada.kiev.ua (сучасна адреса: www.rada.gov.ua).

Завдяки співпраці з Конгресом США, зусиллям працівників Центру комп'ютеризованих інформаційних систем Секретаріату Верховної Ради України та його керівника Швеця М.Я. (на сьогодні Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України) відкриття офіційного веб-сайту Парламенту України відбулося майже на п'ять років раніше до початку процесу створення органами державної влади та органами місцевого самоврядування офіційних веб-сайтів з розміщенням на них офіційної інформації про діяльність відповідних органів, виконання програм, планів, чинних та скасованих нормативно-правових актів, форм і зразків документів, архівної та іншої інформації, а також проектів нормативно-правових актів з повідомленням про це засобів масової інформації, відповідно до вимог Указів Президента України “Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні” № 928/2000 від 31.07.2000 р. [10] та “Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади” № 683/2002 від 01.08.2002 р. [14].

Створення електронних фондів нормативно-правової інформації та забезпечення вільного доступу до них у Парламенті відбувалося за *Концепцією правової інформатизації України*, розробленою робочою групою при Парламенті України в 1995 році на виконання Постанови Президії Верховної Ради України від 26.12.1994 № 308/94-ПВ “Про організацію роботи по формуванню єдиної системи правової інформації в Україні” [15] (детальна інформація про це наводилася нами у статті “До питання розроблення концепції та програми правової інформатизації України” [16]).

За розпорядженням Голови Верховної Ради України № 663 від 01.07.2003 року [17], яке встановлює перелік автоматизованих систем інформаційно-технологічного забезпечення діяльності Верховної Ради України, технологічну схему внесення інформації в електронному вигляді до баз даних автоматизованих систем та порядок їх експлуатації затверджує Керівник Апарату Верховної Ради України за поданням Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України, а контроль за належним функціонуванням та ефективним використанням цих систем, здійснює Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України.

З подальшим розвитком законодавчої бази обов'язковість оприлюднення проектів та прийнятих Верховною Радою України документів на своєму офіційному веб-сайті була закріплена на законодавчому рівні.

Так за діючим Регламентом Верховної Ради України [18] гласність засідань Верховної Ради забезпечується шляхом їх трансляції по телебаченню і радіо, публікації стенографічних бюлетенів засідань Верховної Ради, її рішень у Відомостях Верховної Ради України, газеті “Голос України” та інших виданнях Верховної Ради, а також шляхом розміщення інформації на офіційному веб-сайті Верховної Ради.

Усі зареєстровані законопроекти, проекти інших актів та супровідні документи вводяться Апаратом Верховної Ради до бази даних законопроектів електронної комп'ютерної мережі веб-сайту Верховної Ради. Інформаційні листи про реєстрацію законопроектів, що надсилаються народним депутатам, містять посилання на відповідні сторінки цієї бази даних.

Висновки комітетів до зареєстрованих законопроектів, законопроекти, підготовлені до другого та наступних читань, і супровідні документи до них, інформація про відкликані або відхилені законопроекти також вводяться цієї бази даних.

Проте публікація на офіційному веб-сайті Парламенту підписаних Президентом України законів чи Головою Верховної Ради України постанов та інших актів Верховної Ради, на сьогодні не вважається офіційною. Для набуття офіційного статусу вони мають бути опубліковані в газеті “Голос України” та у Відомостях Верховної Ради України.

Оригіналами вважаються підписані Президентом України закони, а також підписані Головою Верховної Ради України постанови та інші акти Верховної Ради на паперових носіях, які зберігаються в Апараті Верховної Ради в установленому порядку. Всі інші примірники закону, постанов та інших актів Верховної Ради вважаються копіями.

Відповідно до “Положення про Апарат Верховної Ради України”, затвердженого розпорядженням Голови Верховної Ради № 459 від 31.05.2000 року [19], на апарат покладаються такі завдання в сфері інформаційного та комп’ютерно-технологічного забезпечення Верховної Ради України:

- забезпечення Верховної Ради України, її комітетів і спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації та народних депутатів України відповідною внутрішньою і міжнародною інформацією з правових, політичних, економічних, соціальних, інших проблем на основі сучасних методів і засобів обробки даних комп’ютерних мереж і телекомунікацій;

- формування та підтримання в належному стані інтегрованого банку даних, що забезпечує законотворчу та правозастосовну діяльність, розробку проектів рішень з проблемних питань, пов’язаних із законодавчою діяльністю Верховної Ради України;

- організація, створення і забезпечення функціонування комп’ютеризованої інформаційної системи колективного користування, що охоплює законотворчий процес;

- інформаційно-технологічне забезпечення ведення пленарних засідань Верховної Ради України;

- методичне і технологічне супроводження комп’ютеризованої обробки проектів законів на всіх стадіях їх проходження у Верховній Раді України; ведення баз даних процесу законотворення;

- формування баз даних законів та постанов Верховної Ради України, забезпечення доступу до баз даних законодавчих актів зарубіжних країн;

- організація і проведення науково-дослідницьких та конструкторських робіт по створенню проблемно-орієнтованих комплексів і робочих місць у Верховній Раді України, удосконалення системи правової інформації, участь в реалізації завдань правової інформатизації України;

- організація і здійснення інформаційно-бібліотечного забезпечення діяльності Верховної Ради України.

Розпорядженням Голови Верховної Ради № 462 від 24.05.2001 р. було затверджене “Положення про Веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет” [20], за яким з метою забезпечення прозорості законотворчої діяльності Верховної Ради України, громадського обговорення законопроектів, а також з врахуванням звернень народних депутатів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, наукових установ і навчальних закладів щодо доступу до інформаційних ресурсів Верховної Ради України, Управлінню комп’ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України було доручено забезпечувати розміщення інформації про діяльність Верховної Ради України у мережі Інтернет відповідно до цього Положення, а Управлінню справами Верховної Ради України здійснювати фінансове забезпечення функціонування вузла мережі Інтернет у Верховній Раді України.

За цим Положенням веб-сайт Верховної Ради України є офіційним джерелом інформації Верховної Ради України, яке утворюється для висвітлення діяльності Верховної Ради України, її органів та Апарату, взаємообміну інформацією з органами державної влади України та органами місцевого самоврядування з питань, пов'язаних з діяльністю Верховної Ради України, інформаційної взаємодії з урядовими і неурядовими організаціями країн світового співтовариства, громадськістю. Інформація, розміщена на веб-сайті Верховної Ради України, включає:

- базу даних законів України, постанов Верховної Ради України, міжнародних договорів;
- базу даних законопроектів, інформацію щодо стану їх проходження у Верховній Раді України та порівняльні таблиці до них;
- інформацію про пленарні засідання Верховної Ради України: розклад засідань Верховної Ради України, інформацію про хід пленарних засідань, результати розгляду та результати поіменних голосувань народних депутатів України з питань порядку денного, стенограми пленарних засідань;
- інформацію про депутатський корпус, відомості про народних депутатів України, депутатські фракції і групи, комітети Верховної Ради України;
- інформаційні повідомлення про перебіг пленарних засідань Верховної Ради України, поточну діяльність комітетів Верховної Ради України, здійснення парламентських зв'язків;
- інформацію про Апарат Верховної Ради України;
- посилання на веб-сайти органів державної влади України та органів влади інших держав, місцевого самоврядування, політичних партій, джерела інформації тощо.

Формування та підтримка у актуальному стані зі щоденним оновленням баз даних нормативно-правової інформації, доступ до яких організовано через веб-сайт Парламенту України, відбувається спільними зусиллями відділу баз даних нормативно-правової інформації Управління комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України та відділу системної інформатизації законотворчої діяльності Науково-дослідного центру правової інформатики Національної академії правових наук України в результаті виконання науково-дослідних робіт: “Дослідження, розроблення і розвиток комп'ютеризованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої, нормотворчої, правозастосовної, правоохоронної, судочинної та правоосвітньої діяльності” (термін виконання 2001 – 2010 роки), “Розроблення інформаційно-аналітичних підсистем електронного парламенту України” (термін виконання 2011 – 2015 роки) та на основі спільних планів робіт Науково-дослідного центру правової інформатики Національної академії правових наук України з Управлінням комп'ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України, затверджених Керівництвом Апарату Верховної Ради України та Національної академії правових наук України.

Сформовані бази даних нормативно-правової інформації Парламенту України на сьогодні містять:

БД “Законодавство України” - закони, постанови Верховної Ради України, кодекси України; укази і розпорядження Президента України; декрети, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України; документи міністерств та відомств, що зареєстровані в Міністерстві юстиції України; документи Міністерства фінансів, Національного банку, Державної податкової адміністрації, Державного казначейства України, Державної митної служби; документи Конституційного Суду, Верховного Суду, Вищого господарського суду; міжнародні документи (угоди, конвенції, декларації

та інші); документи, що роз'яснюють застосування нормативних актів; типові форми юридичних документів та бухгалтерської звітності, нормативно-довідкові таблиці, консультаційні матеріали (всього понад 409 500 документів з можливістю перегляду всіх попередніх редакцій);

БД “Термінологія законодавства України” - тлумачний словник, понад 51 100 термінів, що використовуються в нормативно-правових актах;

БД “Міжнародні документи” - понад 11 500 міжнародних договорів, актів, декларацій, домовленостей, заяв, звернень, кодексів, комюніке, конвенцій, концепцій, меморандумів, пактів, програм, резолюцій, рішень, статутів, тарифів, угод, хартій та інших документів, що стосуються відношень України з іноземними країнами та міжнародними організаціями;

БД “Судова практика” - понад 40 200 документів Верховного Суду України, Вищого арбітражного суду України, Вищого господарського суду України, Конституційного Суду України, спеціалізованих та загальних судів України, Європейського суду з прав людини;

БД “Крим” - понад 25 800 документів АРК: Верховна Рада, Рада Міністрів, міністерства та відомства, Державна податкова адміністрація, Кримська регіональна таможня, та інші.

Під час опрацювання та введення електронних текстів документів до цих баз даних на сьогодні встановлено та зафіксовано у вигляді посилань близько мільйона зв'язків прямих та зворотних типів у вигляді гіпертекстових посилань [21].

Користувачі нормативно-правової інформації здійснюють її пошук в електронних фондах Парламенту України, доступ до яких реалізовано через офіційний веб-сайт, за запитами через пошукові машини Google, Яндекс, Мета та інші, які періодично індексують вміст веб-сайту, а також за формою запиту <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/a/find3#Find>, яка надає можливість пошуку за словами з назв та з текстів, видавником, типом, періодом прийняття, номером, реєстраційними даними Міністерства юстиції, станом документів, див. Рис. 1.

Склад бази даних “Законодавство України”, представленої на веб-сайті Парламенту www.rada.gov.ua, відображено на Рис. 2.

Детальна інформація щодо правових, організаційних та технологічних аспектів створення та функціонування електронних фондів нормативно-правової інформації Парламенту України наводилася нами у звіті про науково-дослідну роботу “Дослідження, розроблення і розвиток комп'ютеризованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої, нормотворчої, правозастосовної, правоохоронної, судочинної та правоосвітньої діяльності” [21] та у нашій статті “Результативні показники формування системи баз даних для забезпечення законотворчої діяльності” [22].

Загальна кількість користувачів, які відвідали розділ “Законодавство України” на офіційному веб-сайті Парламенту України, склало за показниками Google Analytics з початку 2008 року по момент написання статті понад 36 млн. 400 тис. чоловік, кількість відкритих сторінок за цей період склало понад 806 млн. 200 тис., див. Рис. 3.

Кількість користувачів, які щоденно відвідують розділ “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту www.rada.gov.ua, постійно збільшується: з 2 тисяч в день (у 2000 році) до 100 тисяч (у 2010 році) [22], а у 2011 – 2012 роках значення досягло відмітки 350 тис. користувачів у день, див. Рис. 4 – 6.

Рис. 1 - Форма запиту нормативно-правової інформації з електронних фондів Парламенту України, яка розміщена на офіційному веб-сайті

Рис. 2 - Склад бази даних “Законодавство України”, представленої на веб-сайті Парламенту www.rada.gov.ua

Рис. 3 – Статистика відвідувань розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту України

Рис. 4 - Кількість користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту України в день

Рис. 5 - Кількість унікальних користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту України в день

Рис. 6 - Кількість нових користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту України в день

За інформацією, що відображена на Рис. 7, Інтернет-доступ до ресурсу zakon.rada.gov.ua відбувався на протязі 2008 – 2012 років з 218 країн/регіонів (всього у світі нараховується 193 незалежні держави, які є повноцінними суб’єктами міжнародного права, 12 невизнаних держав, 3 території з невизначеним статусом, 61 залежна територія, 1 квазі-державне утворення).

Рис. 7 - Розподіл користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту за країнами, з яких відбувалися запити

Найбільша кількість користувачів (96,58%) зверталась до ресурсу з території України, 0,36% відсотка від усіх звернень відбувалося з території Росії, 0,13% - США, 0,13% - Германії, 0,07% - Великої Британії, 0,06% - Польщі, 0,05% - Норвегії, 0,05% - Франції, 0,04% - Молдови.

Рис. 8 - Розподіл користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту за містами, з яких відбувалися запити

Користувачі зверталися до ресурсу з 13553 міст світу. Найбільша кількість запитів – 39,07% належить користувачам з Києва, 8,20% - з Харкова, 7,30% - зі Львова, 5,78% - Дніпропетровська, 4,53% - Донецька, 4,46% - Одеси, 1,98% - Запоріжжя, 1,65% - Полтави, 1,55% - Херсона. Решта запитів – 25,48%, належить користувачам інших міст світу, див. Рис. 8. Ці дані лежать в межах результатів досліджень авторитетних міжнародних агентств, за якими регіональний розподіл найактивніших відвідувачів всесвітньої мережі в Україні виглядає так: лідером є Київ із 35-40 %, потім Харків, Дніпропетровськ, Донецьк, Одеса та Львів — від 10 до 6 %, найменше — по 0,25 % у містах Рівне та Житомир.

З 2010 року доступ до ресурсу почав відбуватися з інтернет-планшетів, смартфонів, гібридних телефонів та інших мобільних пристроїв, які мають можливість виходу в Інтернет, див. Рис. 9 – 11.

Рис. 9 - Розподіл користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту з мобільних пристроїв

Рис. 10 - Статистика відвідувань розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту з мобільних пристроїв

Рис. 11 - Розподіл користувачів розділу “Законодавство України” на веб-сайті Парламенту за типами мобільних пристроїв

У 2010 році Управлінням комп’ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України за участю представників НДЦПІ НАПрНУ (Швець М.Я., Антоненко С.А., Лихоступ С.В.) з урахуванням передового світового досвіду та рекомендацій, що викладені у Звіті про світові електронні парламенти [8], був зроблений детальний аналіз розроблених на протязі 1990 – 2010 років інформаційно-аналітичних систем Парламенту та нормативних і нормативно-правових актів, що регулюють їх функціонування, а також визначені пріоритети розвитку на 2010 – 2015 роки. Результати цієї роботи доповідалися на спільних засіданнях із Державним комітетом інформатизації, Управлінням стратегії розвитку інформаційних ресурсів та технологій Кабінету Міністрів України, де набули відповідної підтримки [23].

За результатами цієї роботи був розроблений Проект Постанови Верховної Ради України “Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010 – 2015 роки” № 6633, зареєстрований депутатом Довгим С.О. 01.07.2010 року [24], та затверджена наукова тема НДЦПІ НАПрНУ на 2011 – 2015 роки “Розроблення інформаційно-аналітичних підсистем електронного парламенту України” (науковий керівник - Антоненко С.А., заступник директора – завідувач науковим відділом системної інформатизації законотворчої діяльності НДЦПІ НАПрНУ).

15 червня 2012 року за участю представників НДЦПІ НАПрНУ Швеця М.Я., Жилияєва І.Б., Антоненка С.А., Лихоступ С.В. відбулося засідання Консультативної ради з питань інформатизації при Верховній Раді України, під час якого була заслухана доповідь члена Консультативної ради, народного депутата України С.О. Довгого “Пріоритети розбудови електронного парламенту у Верховній Раді України”. В результаті засідання вирішили: схвалити роботу Апарату Верховної Ради України щодо розбудови сучасного електронного парламенту України. Враховуючи сучасні досягнення розвитку електронного парламенту України, актуалізацію завдань щодо подальшої гармонізації розбудови українського е-парламенту з практикою електронного урядування в Україні, сучасним світовим досвідом розвитку е-парламентаризму, рекомендували Верховній Раді України прискорити підготовку до розгляду та затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки (проект Постанови Верховної Ради України, реєстр. №6633, доопрацьований), поданий народним депутатом України Довгим С.О.

Постановою Верховної Ради України від 5 липня 2012 року № 5096-VI “Програма інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки” була затверджена [24].

Планом заходів щодо реалізації Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки серед завдань з автоматизації формування баз даних чинного законодавства України передбачається на 2012-2016 роки: розвиток систем управління базами даних чинних законів (“Законодавство України в Інтернет” та “Законодавство України в Інтранет”) та розширення функціональних можливостей БД “Законодавство України”; створення технологічної бази даних нормативно-правової інформації “Законодавство-4” та “Законодавство-4 (Документообіг)” у складі баз даних: “Законодавство України”, “Законодавство АР Крим”, “Київське регіональне законодавство”; інтеграція БД “Законодавство України” до системи електронного документообігу і контролю виконання доручень Верховної Ради України; підвищення рівня інформаційно-аналітичного забезпечення суб’єктів законотворчого процесу.

З початку 2012 року для користувачів Інтернет стала доступною нова версія веб-порталу Верховної Ради України, на якому нормативно-правові документи бази даних “Законодавство України” відображаються у графічному представленні, завдяки впровадженню наприкінці 2011 року розширеного формату введення документів у технологічну базу даних нормативно-правової інформації.

Нова технологія значно підвищила якість представлення документів та забезпечила можливості гіперпосилань з будь-якого місця одного документа на будь-яке місце іншого.

Проблематичні питання з впровадження нових технологій обговорювалися під час спільних нарад на протязі 2011 – 2012 років між Управлінням комп’ютеризованих систем Апарату Верховної Ради України та Науково-дослідним центром правової інформатики Національної академії правових наук України за участю представників відділу Антоненка С.А. та Лихоступ С.В.

У 2012 році було завершено підготовку проекту Положення по супроводженню нової версії веб-порталу Верховної Ради України, розробленого за участю представників відділу системної інформатизації законотворчої діяльності НДЦПІ НАПрНу. На сьогодні цей проект проходить стадію погодження з Головним юридичним управлінням Верховної Ради України.

Висновки.

Здійснений у статті аналіз та отримані нами результати свідчать, що офіційний веб-сайт Парламенту України є першим і найкращим офіційним сайтом в Україні серед органів державної влади, через який відбувається в безоплатному режимі доступ до електронних фондів нормативно-правової інформації.

Разом з документами Верховної Ради України на ньому містяться також інтегровані за єдиною технологією документи Президента, Кабінету Міністрів, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади (за весь період їх діяльності), для яких здійснюється щоденний контроль за чинністю та змінами, реалізована система гіперпосилань, відсутні обмеження доступу до пошуку та перегляду документів при систематичній роботі.

За відсутності створеної єдиної державної системи нормативно-правових актів органів виконавчої влади, у вигляді розподілених та взаємопов’язаних між собою, сумісних за технологією ведення, представлення, опрацювання та зберігання інформації електронних фондів, розміщених на офіційних веб-сайтах Уряду, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади, інтегрованих з аналогічними системами та базами даних органів законодавчої влади [25], веб-сайт Парламенту України приймає на себе значну частину інформаційного навантаження від запитів користувачів по пошуку та отриманню достовірної нормативно-правової інформації.

Прийняття Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012-2017 роки та виконання запланованих нею заходів з урахуванням рекомендацій Глобального центру інформаційно-комунікаційних технологій у парламенті при Міжпарламентському Союзі та Департаменті з питань економічних і соціальних справ ООН відповідно до світового досвіду зі створення та впровадження в експлуатацію аналогічних аналітично-інформаційних систем і систем підтримки прийняття рішень у галузі державного управління та законотворення, дозволить перейти на принципово новий рівень автоматизації технічних процедур, пов'язаних з діяльністю народних депутатів України, формування актуального парламентського електронного інформаційного ресурсу та ретроспективного оцифрування парламентської документації з метою більш ефективного використання наявних інформаційних ресурсів для реалізації повноважень Верховної Ради України, забезпечить не лише повну автоматизацію етапів законотворчого процесу, а й інформаційну взаємодію Верховної Ради України з іншими органами державної влади та органами місцевого самоврядування, громадянами, юридичними особами за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій із застосуванням високих стандартів доступу до інформаційних ресурсів парламенту.

Розробка та затвердження нормативно-правової бази, що регламентує питання функціонування і розвитку систем електронного парламенту, електронного цифрового підпису в органах Верховної Ради України та структурних підрозділах Апарату Верховної Ради України, комплексної системи захисту інформації в автоматизованих системах Верховної Ради України, у тому числі політики безпеки інформації, концепції захисту інформаційних ресурсів, порядку виявлення, попередження, оцінювання та прогнозування загроз безпеці державних інформаційних ресурсів, визначення рівня захисту інформації від несанкціонованих дій в інформаційно-телекомунікаційній системі Верховної Ради України, забезпечення функціонування комплексу оперативних методів автентифікації, контролю доступу та засобів захисту при використанні інформаційних ресурсів, дозволить вирішити більшість існуючих проблем щодо прийняття та впровадження єдиних механізмів створення, ведення та доступу до електронних ресурсів органів державної влади, стандартів обміну інформацією, сумісності технологій збору, ведення, зберігання та представлення інформації в інформаційно-аналітичних підсистемах різних органів державної влади та місцевого самоврядування, наявність яких призводить на сьогодні до розінтегрованості систем, дублювання інформації, помилок під час її обробки, нераціональному використанню бюджетних коштів та хронічній залежності від комерційних розробників систем.

Використана література

1. WSIS – Всесвітній самміт з питань інформаційного суспільства (Женева 2003 – Туніс 2005) : Підсумкові документи / перекл., уклад., складання словника термінів Ю. Пероганич. – К.: ТОВ “Фірма “ЕСЕ”, 2006. – 87 с.
2. Про Рекомендації парламентських слухань з питань розвитку інформаційного суспільства в Україні : Постанова Верховної Ради України від 01.12.05 р. № 3175-IV. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки : Закон України від 09.01.07 р. № 537-V. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Про затвердження плану заходів з виконання завдань, передбачених Законом України “Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007 – 2015 роки” : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.08.07 р. № 653-р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>

5. Про схвалення Концепції розвитку електронного урядування в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.12.10 р. № 2250-р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
6. Проект Стратегії розвитку інформаційного суспільства в Україні. – Режим доступу : <http://nc.gov.ua>
7. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2012 – 2017 роки : Постанова Верховної Ради України від 05.07.12 р. № 5096-VI. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
8. Світовий е-Парламент : Звіт 2008 / Департамент ООН з економічних та соціальних питань, Міжпарламентський союз співпраці, Глобальний центр парламентських інформаційно-комунікаційних технологій ; [пер. з англ. Медійної аналітичної групи]. – 173 с. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
9. Завдання зі створення електронного парламенту в Україні : виступ Керівника апарату Верховної Ради України Зайчука В.О. на Міжнародній конференції електронних парламентів 2007 “Виклики і переваги інформаційних і комунікаційних технологій у парламентському процесі”. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
10. Про заходи щодо розвитку національної складової глобальної інформаційної мережі Інтернет та забезпечення широкого доступу до цієї мережі в Україні : Указ Президента України від 31.07.00 р. № 928/2000. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
11. Про співробітництво Президії Верховної Ради України і Дослідницької Служби Конгресу Сполучених Штатів Америки : Договір Президії Верховної Ради України і Дослідницької Служби Конгресу Сполучених Штатів Америки від 11.02.93 р. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
12. Про Договір про співробітництво Президії Верховної Ради України і Дослідницької Служби Конгресу Сполучених Штатів Америки : Постанова Президії Верховної Ради України від 15.03.93 р. № 3054-XII. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
13. Про Договір про співробітництво Президії Верховної Ради України і Дослідницької Служби Конгресу Сполучених Штатів Америки : Постанова Президії Верховної Ради України від 16.01.95 р. № 22/95-ПВ. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
14. Про додаткові заходи щодо забезпечення відкритості у діяльності органів державної влади : Указ Президента України від 01.08.02 р. № 683/2002. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
15. Про організацію роботи по формуванню єдиної системи правової інформації в Україні : Постанова Президії Верховної Ради України від 26.12.94 р. №308/94-ПВ. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
16. До питання розроблення концепції та програми правової інформатизації України / С.А. Антоненко // Інформація і право. – 2012. – № 2(5).
17. Про Перелік автоматизованих систем інформаційно-технологічного забезпечення діяльності Верховної Ради України : Розпорядження Голови Верховної Ради України від 01.07.03 р. № 663. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
18. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10.02.10 р. № 1861-VI. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
19. Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України : Розпорядження Голови Верховної Ради від 31.05.00 р. № 459. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
20. Про затвердження Положення про веб-сайт Верховної Ради України у глобальній інформаційній мережі Інтернет : Розпорядження Голови Верховної Ради від 24.05.01 р. № 462. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
21. Дослідження, розроблення і розвиток комп’ютеризованих систем інформаційно-аналітичного забезпечення законотворчої, нормотворчої, правозастосовної, правоохоронної, судочинної та правоосвітньої діяльності : звіт про науково-дослідну роботу / М.Я. Швець, С.А. Антоненко, Б.Л. Раціборинський, С.В. Лихоступ та ін. – К. : Науково-дослідний центр правової інформатики Національної академії правових наук України, 2010. – 962 с.

22. Результативні показники формування системи баз даних для забезпечення законотворчої діяльності / С.А. Антоненко // Правова інформатика. – 2010. – № 4(28).

23. Електронний парламент у контексті розбудови інформаційного суспільства в Україні / С.А. Антоненко // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – № 4(7)/2011.

24. Про затвердження Програми інформатизації законотворчого процесу у Верховній Раді України на 2010 – 2015 роки : Проект Постанови Верховної Ради України від 01.07.10 р. № 6633. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>

25. Електронні фонди нормативно-правової інформації Уряду України в Інтернет (організаційно-правові аспекти) / С.А. Антоненко // Інформація і право. – 2012. – № 3(6).

~~~~~ * * * ~~~~~